

Nederland als congresland

Het afgelopen jaar is het aantal internationale congressen sterk toegenomen. De belangrijkste oorzaken van deze toename zijn de toenemende complexiteit en veranderlijkheid van de maatschappij op technologisch, sociaal, medisch, bestuurlijk en financieel terrein, en de voortschrijdende Europese eenwording die veel overleg vergt van zowel regeringen als het exporterende bedrijfsleven. Internationale congressen brengen economische bedrijvigheid en werkgelegenheid met zich mee, en elk land spant zich dan ook in om een graantje van deze groeiemarkt mee te pikken. In dit artikel wordt gepoogd enig inzicht te geven in de omvang en de structuur van de internationale congresmarkt en de plaats van Nederland daarin.

Marktomvang

De Union of International Associations (UIA) in Brussel is de enige organisatie die wereldwijd congressen registreert. Zij doet dit sinds 1948. Van alle internationale congressen die worden georganiseerd door de internationale organisaties die vermeld staan in het *Jaarboek van Internationale Organisaties* en van de congressen die zijn opgenomen in de internationale congres-

kalenders worden de gegevens verzameld. Nadrukkelijk uitgesloten van de UIA-statistieken zijn: "purely national meetings as well as those of an essential religious, didactic, political (party conferences), commercial, sportive nature; also are excluded meetings strictly limited in participation such as committees, group of experts etc most of those being held at an intergovernmental level and taking place mainly at the headquarters of the large intergovernmental offices in New York, Geneva, Rome, Brussels, Vienna....". De uitzondering van 'zuiver godsdienstige congressen' betekent dat bij voorbeeld het grootste internationale congres ooit in Nederland geboekt niet meetelt. Dit wordt het 56e wereldcongres van de Zevende-Dagsadventisten in de Jaarbeurshallen in Utrecht in 1995 waarop 35.000 Zevende-Dagsadventisten uit de gehele wereld gedurende vijftien dagen worden verwacht. Dit congres is dus al goed voor 525.000 deelnemersdagen. Ter vergelijking: het jaartotaal in 1987 was 'slechts' 490.000.

Er zitten dus nogal wat haken en ogen aan de registratie van internationale congressen. Gezien de vele – niet altijd reële – uitzonderingen die de UIA voor registratie aanbrengt, wordt aangenomen dat het wereldtotaal van internationale congressen in feite ongeveer 50% hoger is dan in tabel 1 genoemd,

dus ongeveer 11.000. In tabel 1 zijn de door de UIA geregistreerde internationale congressen weergegeven sinds 1954. Het wereldtotaal weerspiegelt redelijk de economische ontwikkeling: in de laatste twaalf jaar steeg het aantal internationale congressen in de wereld met 122 procent bij een stijging van het reële bnp in de industrielanden met 41% (CEP, 1988).

Het Europese aandeel in de wereldcongresmarkt is over de gehele periode gedaald. De laatste vier jaar is het tempo van deze daling zelfs nog omhooggegaan. Dit komt vooral door de opkomst van Afrika en Azië, waar grootschalige congresvoorzieningen zijn gebouwd die tegen verhoudingsgewijs lage prijzen worden verhuurd. Daarnaast hebben deze 'verre landen' veelal extra toeristische aantrekkingskracht als congresplaats ten opzichte van 'bekende' westerse oorden.

Positie van Nederland

Het 'grootste' internationale congresland is al vele jaren de VS; in 1987 vonden daar 776 bijeenkomsten plaats. Daarna komen de in tabel 1 genoemde vijf Europese landen. Nederland staat op de zesde plaats van de wereldranglijst. Dan komt Canada met 283 internationale congressen, gevolgd door 3 Europese landen (Spanje, Zwitserland en België). Japan staat op de 11e plaats met 178 internationale congressen, gevolgd door weer 3 Europese landen, te weten Oostenrijk, Finland en Denemarken. Daarna volgen Brazilië, Australië, Thailand en India. Nederland doet het dus beter dan veel landen met een groter bnp en meer internationale organisaties binnen de landsgrenzen.

Vooral sedert de oprichting van het Nederlands Congresbureau in 1980, en de gelijktijdig gestarte subsidieregeling van het Ministerie van Economische Zaken (f 80 per buitenlandse congresdeelnemer; dit jaar verlaagd tot f 65) is de Nederlandse positie op de internationale markt versterkt.

In tabel 2 is een overzicht gegeven van de steden waar in 1987 de meeste internationale congressen zijn gehouden. In Nederland staat Amsterdam, voor buitenlanders de stad die het meest tot de verbeelding spreekt, ver aan kop, met bijna 2,5 maal zoveel door de UIA geregistreerde internationale congressen als Den Haag (40); Rotterdam en Maastricht volgen met elk 20. Telt men niet het aantal congressen, maar het aantal deelnemersdagen, dan worden Amsterdam en Den Haag niet gevolgd door Rotterdam en Maastricht, maar door Utrecht, Dalfsen en Noordwijkerhout.

Tabel 1. Internationale congressen, 1954-1987, per werelddeel en in enkele Europese landen

	1954	1968	1977	1981	1983	1986	1987
Totaal	1058	2728	3727	4602	4866	6742 ^a	7370 ^a
Marktaandeelen							
Afrika	2,6	3,4	3,6	3,1	3,5	4,2	4,3
Amerika	18,6	18,2	20,9	18,5	18,1	18,4	20,2
Azië	3,8	7,7	10,2	12,2	11,2	12,1	12,7
Oceanië	0,6	1,1	1,7	1,3	2,6	2,3	2,2
Europa	74,5	69,6	63,7	64,8	64,7	62,0	59,7
waarvan							
- Frankrijk			14,6	17,7	15,8	15,1	13,2
- VK			15,8	18,3	14,6	14,5	15,9
- BRD ^b			7,3	5,9	9,1	9,5	10,2
- Zwitserland			9,6	7,5	7,6	7,4	6,1
- Italië			7,0	7,3	7,8	6,6	7,5
- Nederland			4,2	3,4	5,4	6,6	7,2

a. Inclusief niet toegerekend: 61 in 1986 en 66 in 1987.

b. Sinds 1982: inclusief West-Berlijn.

Bron: Union of International Associations, Brussel.

Tabel 2. Top-tien van congressteden naar aantal internationale congressen

Parijs	356	West-Berlijn	134
Londen	265	Rome	97
Brussel	160	Amsterdam	93
Genève	150	Vancouver	91
Madrid	146	Singapore	91

Tabel 3. Internationale congressteden in Nederland, 1987 (naar congresmensdagen x 1.000)

1	Amsterdam	164,8	33,7%
2	's-Gravenhage	87,2	17,8%
3	Utrecht	65,4	13,3%
4	Dalfsen	33,0	6,8%
5	Noordwijkerhout	23,8	4,9%
6	Rotterdam	20,2	4,1%
7	Maastricht	18,1	3,7%
8	Veldhoven	13,4	2,9%
9	Nijmegen	9,7	2,9%
10	Groningen	5,8	1,2%

Bron: Internationale Congreskalender, registratie Ned. Congresbureau, Amsterdam.

Bestedingen

Het is niet zonder meer vast te stellen hoeveel geld deelnemers (en hun partners) aan internationale congressen in Nederland uitgeven. Bij een poging dit bedrag te schatten hebben we onderscheid gemaakt tussen subsidiale internationale congressen en overige congressen. De eerste zijn groter omdat een voorwaarde voor subsidiëring is dat er ten minste 100 buitenlandse deelnemers zijn en dat het congres minstens 3 dagen duurt. De subsidiale congressen worden meestal georganiseerd door internationale verenigingen. Er zijn meestal veel begeleiders, de congressen duren gemiddeld langer en de deelnemers maken vaak voor of na het congres nog een vakantiereisje.

Op basis van gegevens over het aantal deelnemersdagen en het geld dat per deelnemer per dag wordt uitgegeven kan worden berekend dat buitenlanders die voor internationale congressen in ons land kwamen in 1987 in totaal f 456,5 mln. besteedden. Daarnaast strijkt de KLM nog f 170 tot f 180 mln. op voor het vervoer naar ons land. De totale uitvoerwaarde van internationale congressen in Nederland in 1987 is dus f 631,5 mln.; dat is 1,76 procent van de totale uitvoer van diensten.

De bestedingen van Nederlandse deelnemers en hun partners aan internationale congressen in ons land kunnen voor 1987 worden gesteld op f 76,7 mln. De partners van de congresdeelnemers waren nog eens goed voor f 4,8 mln. We kunnen dus stellen dat het congreswezen goed is voor f 713 mln. aan bestedingen.

Werkgelegenheid

Behalve de bijdrage van het congreswezen aan de bestedingen is ook de bijdrage aan de werkgelegenheid interessant. Daarvoor moeten we de arbeidsproductiviteit kennen van de mensen die in de internationale-congresbranche actief zijn: de horeca, de drukkers van programma's en lezingen, de verhuurders van zaalruimten en audiovisuele apparaten, de organisatoren in Nederland enzovoorts. Uit onderzoek is gebleken dat de gewogen arbeidsproductiviteit in 1981 f 102.000 per arbeidsjaar bedroeg¹.

Volgens het *Centraal Economisch Plan 1988*, bijlage C11 is de arbeidsproductiviteit van bedrijven in het tijdvak 1981-1987 gestegen met 12,2 procent. Dit resulteert voor 1987 in een arbeidsproductiviteit voor internationale congressen van f 114.400. De directe werkgelegenheid komt dan uit op 3.990 arbeidsjaren. Voor de ontvangsten van de KLM uit het vervoer werd in 1981 een arbeidsproductiviteit van f 190.000 vastgesteld. Verhoogd met 14,4 procent stijging van 1981 tot 1987 betekenen de congressen dan 805 mensjaren werk.

De berekende f 81,5 mln. bestedingen van Nederlandse deelnemers en hun partners leveren bij een gewogen arbeidsproductiviteit van f 114.400 een directe werkgelegenheid op van 712 arbeidsjaren.

De totale *directe werkgelegenheid* uit internationale congressen in ons land gehouden, kan aldus worden berekend op ca. 5.500 arbeidsjaren.

Voor de *indirecte werkgelegenheid* van leveranciers van goederen en diensten die door het houden van internationale congressen worden afgenomen, werd in bovengenoemd onderzoek een ratio van 0,6 aangehouden. Deze is wezenlijk lager dan bij nationale congressen als gevolg van grotere lekken: wegens het hogere verzorgingspeil van buitenlanders is de invoerquote hoger en de omzetbelasting eveneens.

Nog moeilijker te berekenen bij deze zeer gespreide bestedingen is de *geïnduceerde werkgelegenheid*, dat is de werkgelegenheid die voortvloeit uit het multiplier-effect. Ook hier hanteren we een multiplier van 0,6. In totaal levert het congreswezen dan een werkgelegenheid op van ca. 12.000 arbeidsjaren.

Waarom in Nederland?

Ten slotte resteert nog de vraag waarom ons land het verhoudingsgewijs zo goed doet op de internationale

congresmarkt. Hiervoor zijn mijns inziens vier factoren van belang.

Ten eerste wordt in Nederland een goed produkt geleverd. Dit betreft niet alleen de lokaties, maar ook:

- de goede kennis van vreemde talen;
- de goede externe infrastructuur, met Schiphol als de luchthaven die volgens zakenreizigers al jaren de beste van de wereld is, met een zeer goed spoorwegnet en met een goed autowegennet;
- de mentaliteit van 'afpraak is afspraak', die ook door opvolgers wordt nagekomen;
- de stabiliteit op het gebied van de politiek, het prijspeil en de wisselkoers, hetgeen extra belangrijk is omdat grote congressen gemiddeld 4 jaar vooraf worden afgesloten;
- het hoge opleidingsniveau en de brede kennis van zaken van de beroepsbevolking;
- de moderne voorzieningen: men kan vanuit de hotelkamer naar huis bellen, de nationale krant is vrijwel altijd te koop, de banken accepteren de meest uiteenlopende valuta en cheques, de PTT is van uitzonderlijke kwaliteit.

Ten tweede kent Nederland een bloeiend geestelijk leven. Van oudsher staat ons land bekend om een grote verscheidenheid aan christelijke stromingen, die in zending en missie over de hele wereld zijn uitgedragen. Gevoegd bij een grote verdraagzaamheid in visumverstrekking betekent dit dat ons land veel godsdienstige internationale congressen trekt, die lang duren en veel deelnemers trekken. Utrecht scoorde in 1987 65.361 deelnemersdagen voor internationale congressen, waarvan er 51.780 kwamen voor één godsdienstig congres. Twee conferentie-oorden in ons land zijn uitsluitend op dit marktsegment gericht: 'De Bron' in Dalfsen scoorde vorig jaar 33.000 deelnemersdagen met dit soort congressen.

Ten derde speelt de subsidieregeling een rol, op grond waarvan organisatoren van grote internationale congressen recht hebben op een rijksbijdrage van f 65 per buitenlandse deelnemer.

Ten vierde werpen de marketinginspanningen van het Nederlands Congresbureau hun vruchten af.

M.C. Tideman

De auteur is directeur van Adviesbureau Tideman voor Toerisme en Horeca. Hij dankt drs. G.A. Bosscher voor zijn bijdrage aan de totstandkoming van het artikel.

1. M.C. Tideman, *Betekenis van de congresmarkt voor Nederland*, Voorschoten, 1982.